

Utlåtande om hasselsnok och sandödla vid Daftö camping, Strömstad.

Uppdragsgivare

Strömstads kommun

Uppdragsgivarens kontaktperson

Anna Wallblom

Uppdragstagare

Naturcentrum AB

Strandtorget 3, 444 30 Stenungsund

Tel. 010-220 12 00

ncab@naturcentrum.se

Projektledare, fältbesök och rapport: Oskar Kullingsjö

Tel. 010-220 12 23

oskar.kullingsjo@naturcentrum.se

Intern granskning : Johan Ahlén

Kartmaterial

Bakgrundskartor: Open street map (© OpenStreetMaps bidragsgivare,
www.openstreetmap.org)

Omslagsbild

Minigolfbana på Daftö camping

Denna rapport bör citeras:

Kullingsjö, O. 2020. Utlåtande om hasselsnok och sandödla på Daftö camping.
Naturcentrum AB i pdf-rapport till Strömstads kommun.

Sammanfattning

Naturcentrum AB har på uppdrag av Strömstad kommun skrivit ett utlåtande om hur en ny detaljplan på Daftö camping kan påverka sandödla och hasselsnok.

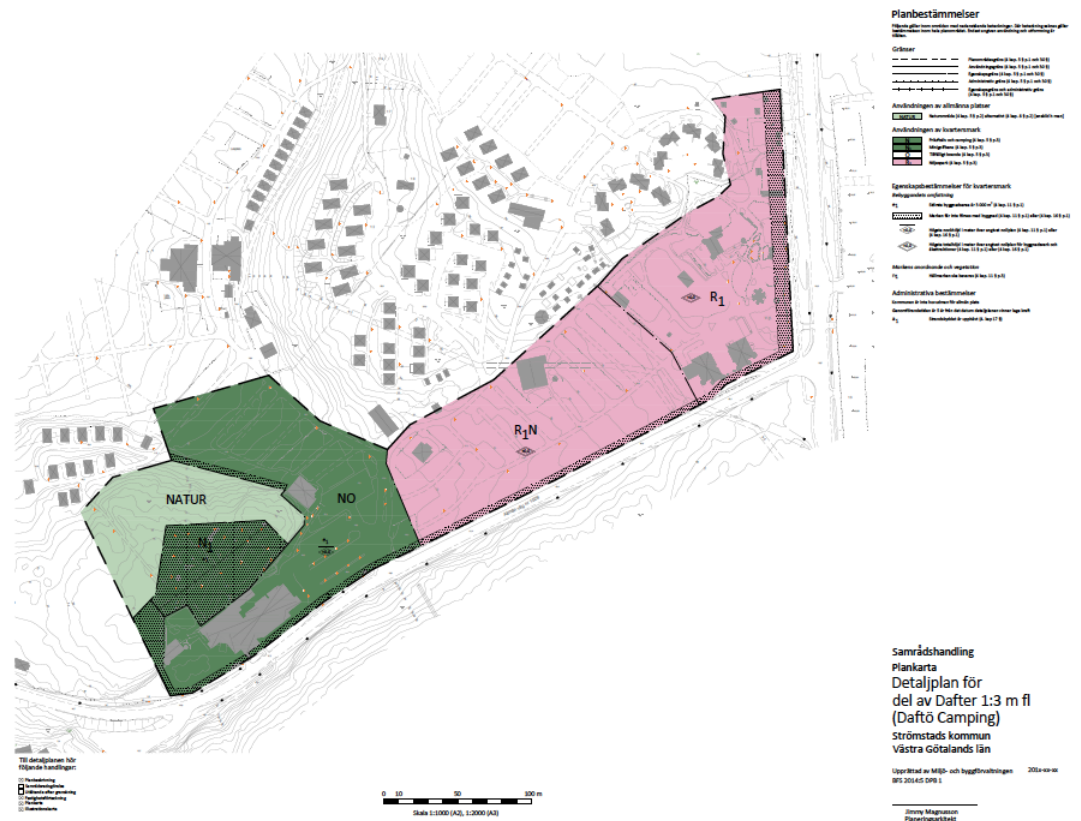
Sandödla är observerad ett par hundra meter från planområdet medan hasselsnok som närmast observerats en knapp kilometer från området. I området finns hällmarksområden som är lämpliga för hasselsnok. Större delen av dessa är avsatta som naturområde i detaljplanen. Alldeles utanför planområdet finns flera sandiga slänter som är lämpliga för båda arterna. Stora delar av inventeringsområdet är idag gräsmatta. Då det är sandig jord och bitvis finns blottor i gräset kan även dessa vara potentiella miljöer, men bedömningen är att det kortklippta gräset och bristen på gömställen gör att arterna inte nyttjar gräsmattorna annat än som transportsträcka.

Detaljplanen har inga stora negativa konsekvenser för hasselsnok och sandödla, men det finns några saker att beakta:

- Man bör se till att bra miljöer alldeles utanför planområdet inte beskuggas av eventuell byggnation i planområdet.
- En mindre del av hällmarksområdet i södra delen ingår inte i det som avsatts till naturområde. Man bör här försäkra sig om att området fortsätter att vara hällmark (se figur 4).
- En viss negativ påverkan kan det bli om fler ytor blir hårdgjorda när nöjesparken i östra kanten utvidgas. Det kan försvåra för arterna att röra sig i området. Betydelsen av detta bedöms dock som liten, då det idag huvudsakligen är kortklippt gräs där som inte heller är någon bra miljö för arterna och som de troligen i viss mån undviker. Bedömningen är att det inte krävs några skyddsåtgärder på grund av detta. Det finns dock möjlighet att förbättra för arterna på de ytor med kortklippt gräs som fortfarande kommer att användas för camping, t.ex. genom att lägga ut stenmurar, plantera häckar, lämna ytor oklippta etc.

Uppdrag

Naturcentrum AB har författat detta utlåtande på uppdrag av Strömstads kommun. Utlåtandet behandlar eventuella effekter på lokala populationer av sandödlor och hasselsnok vid Daftö camping till följd av ändrad detaljplan (se plankarta, figur 1). Hasselsnok och sandödlor är fridlysta och strikt skyddade i Sverige. Skyddet regleras i Artskyddsförordningen 2007:845. Området har besökts i fält 6 mars 2020.

Figur 1. Utkast till plankarta.

Sandödlor och hasselsnok vid Daftö camping

I Strömstads kommuns modellering av sandödlor- och hasselsnokshabitat ingår Daftö camping i nätverk av sammanhängande lämpliga livsmiljöer för båda arterna. Delar av området är utpekade som lämpliga habitat i analysen. Det gäller till exempel hällmarker i västra delen och sandiga slänter alldeles utanför planområdets norra kant, vilket stämmer ganska väl med vad jag såg vid fältbesöket 6 mars 2020. Vad gäller de sandiga slänterna är de dock endast utpekade som hasselsnokshabitat, men de är väl så bra för sandödlan. Modelleringen är gjord som en GIS-analys utifrån marktäckedata, topografi, jordarter med mera. Det innebär att det kan komma med ytor som motsvarar de generella kriterierna som satts upp för analysen, men som ändå inte är lämpliga för arterna. Exempel på uppenbart olämpliga miljöer i planområdet som är utpekade som habitat är delar av nöjesfält, parkeringsplatser och hårt klippta gräsmattor.

När det gäller gräsmattor står det i artskyddsutredningen (sid 21, Kindvall & Kamne 2020) att dessa inte är lämpliga för arten med nuvarande skötsel (hård klippning), men att de skulle kunna bli lämpliga habitat med en annan skötsel. För hasselsnok nämns att det främst är kantzoner av deras livsmiljöer som riskerar att påverkas av exploatering på Daftö.

Vid naturvärdesinventeringen som utfördes 2019 besöktes området i fält och ett antal ytor pekades då ut som lämpliga för arterna. Dessa ytor stämmer väl med bedömningen som gjordes i fält vid besöket 6 mars 2020.

Sandödlor

Sandödlor trivs som namnet antyder i sandmiljöer. I sanden gräver honorna gropar där de lägger sina ägg, och för att de ska hinna kläckas i tid måste det vara i ett varmt läge, t.ex. i en sydslänt. I undantagsfall kan de lägga ägg även i andra jordarter eller under stenar. I övrigt trivs de i öppna till halvöppna miljöer, med varierad vegetation och gärna inslag av död ved, stenar och block, där de både kan födosöka och söka skydd. I välklippta gräsmattor finns dock ofta för få ställen att gömma sig på och inte så mycket föda att hämta. Vuxna ödlor rör sig oftast i ett område på bara några tiotal meter, medan unga ödlor i större utsträckning ger sig iväg längre, i synnerhet om det är höga tätheter av sandödlor i ett område. De finns exempel på ödlor som rört sig ett par kilometer från där de kläcktes, men oftast rör det sig om betydligt kortare sträckor.

Inga fynd av sandödlor har gjorts i planområdet, men det finns observationer ca 200 meter söder om området. Vid naturvärdesinventeringen som utfördes 2019 pekades några mindre områden ut som lämpliga habitat. Dessa ligger dock alldeles utanför planområdet. Det rör sig huvudsakligen om sandiga sydvända slänter som kan vara lämpliga för både födosök och äggläggning (figur 2). Om väglänter sydväst om planområdet skulle användas av sandödlor skulle även anslutande hållmarker kunna nyttjas för födosök.

Stora delar av campingen består av öppna hårt klippta gräsmattor som bedöms vara av mindre betydelse för sandödlor då det saknas gömställen. Eventuellt kan husvagnar och liknande fungera som tillfälliga gömställen. I gräsmattorna finns bitvis blottor i varma lägen, som med en annan skötsel av området skulle kunna utgöra goda habitat för sandödlor.

Figur 2. Sandödle miljöer identifierade vid naturvärdesinventeringen 2019.

Hasselsnok

Hasselsnok är en värmekrävande art som har sin huvudutbredning i Sverige utmed kusterna från Strömstad ner till Halland och längsmed ostkusten från Blekinge upp till Stockholm. Arten är rödlistad som sårbar (VU) i ArtDatabankens rödlista över hotade arter (ArtDatabanken 2015). För att en trakt långsiktigt ska hysa hasselsnok krävs att det finns övervintringsplatser, viloplatsar och lämpliga födosökmiljöer med god tillgång på bytesdjur.

Övervintringsplatserna utgörs oftast av sydvända, steniga miljöer där ormarna kan krypa ner under frostdjupet vintertid. Typiska miljöer kan vara stenrosen, slänter med lucker jord, vägbankar, husgrunder och liknande. Sådana miljöer finns inte i planområdet, men däremot alldeles norr om det och även i vägs slänter strax väster om det.

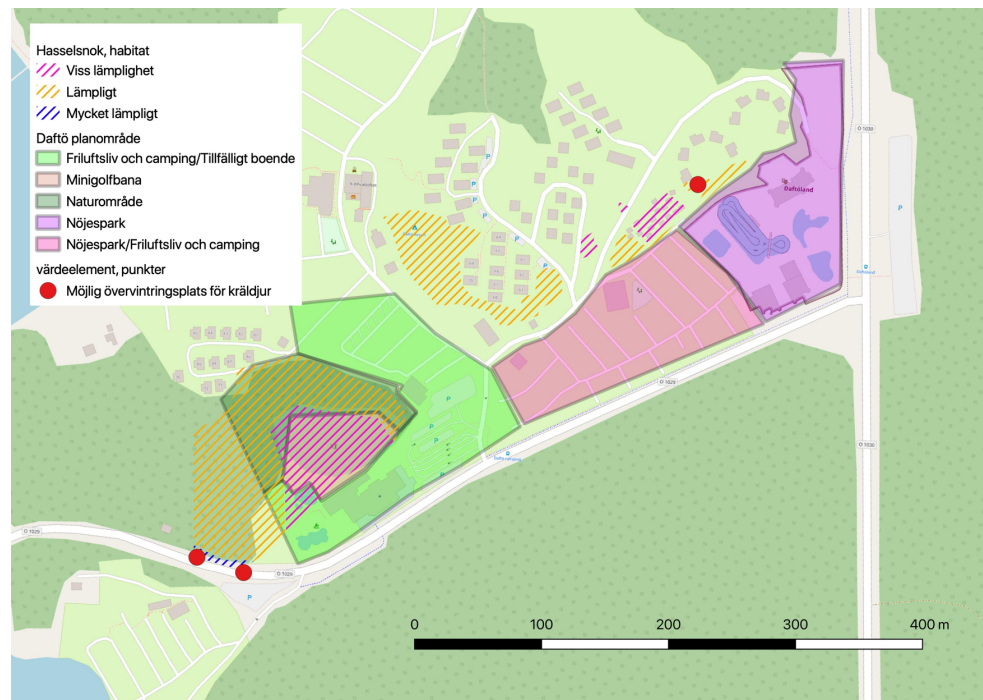
Stora delar av sommarhalvåret uppehåller sig hasselsnoken på viloplatsar som inte sällan utgörs av sprickor och skrymslen bland hållar, i ljungtuvor, under stenar eller liknande platser. Dessa strukturer förekommer ofta i hållmarksmiljöer med eller utan glesa skogar, vilket finns i västra delen av planområdet.

Vad som är en lämplig födosökmiljö styrs i stor utsträckning av var bytesdjuren förekommer. Hasselsnokens huvudsakliga föda utgörs av kopparödla, andra ödlor, smågnagare och till viss del huggorm. Kopparödla, som sannolikt är det viktigaste bytesdjuret, förekommer i en rad miljöer från slutna skogsbestånd till öppna jordbruksmarker men även i trädgårdar och brynmiljöer. Mer sällan förekommer den i rena hållmarksmiljöer. Gräsmattorna i planområdet bedöms vara för hårt klippta och ensartade för att vara en god jaktmiljö för arten.

Närmaste observationer av hasselsnok har gjorts en knapp kilometer öster om planområdet och det finns även fynd ett par kilometer norr om området. Vid

naturvärdesinventeringen som utfördes 2019 pekades några områden ut som lämpliga miljöer (figur 3). Det rör sig dels om hållmarker i västra delen och dels om varma sandiga slänter och hållmarker alldeles norr om planområdet.

Figur 3. Hasselsnoksmiljöer identifierade vid naturvärdesinventering 2019.

Detaljplanen och dess konsekvenser för sandödla och hasselsnok.

Detaljplanen består av fem delar:

Område 1 (nöjespark)

Området är en nöjespark redan idag och det är ingen lämplig miljö för varken hasselsnok eller sandödla. Norr om området finns dock lämpliga miljöer som inte bör beskuggas, dvs man bör undvika höga byggnader nära norra gränsen.

Område 2 (nöjespark/friluftsliv och camping)

Området består huvudsakligen av hårt klippt gräsmatta som är uppställningsplatser för camping. Området är antagligen inte någon god livsmiljö för arterna eftersom det saknas skydd och det knappast finns särskilt mycket byten att fånga i det hårdklippta gräset. Däremot är det möjligt för dem att röra sig genom området, även om de troligtvis i viss mån undviker att röra sig i så här öppna ytor utan gömställen. Området har viss potential för arterna då det finns varma slänter med blottad sand som skulle kunna nyttjas om det fanns fler gömställen och mer varierad vegetation. Om man utökar nöjesfältet till den här delen så kan det innebära att arternas möjlighet att röra sig i området försämras. Då området inte är någon bra miljö i dagsläget bedöms dock försämringen ha liten betydelse för arten.

Norr om området finns lämpliga miljöer som inte bör beskuggas, dvs man bör undvika höga byggnader längs norra gränsen.

Område 3 (friluftsliv och camping/tillfälligt boende)

Området består huvudsakligen av parkering, byggnader och uppställningsplatser för husvagnar. Dessa miljöer bedöms ha lågt värde för de båda arterna, men för gräsmattorna vid uppställningsplatserna gäller samma saker som i område 2. Ett mindre område med hållmark finns i västra delen av området. Här bör man försäkra sig om att den delen fortsätter att vara hållmark.

Område 4 (minigolfbana)

Området är en minigolfbana redan idag och detaljplanen innebär därmed ingen förändring. Området kan ha ett visst värde för hasselsnoken då det är varmt och solbelyst och det finns en del stenar, buskar och annat att gömma sig i.

Område 5 (naturområde)

Huvuddelen av hållmarkerna ligger i detta delområde. Huvudsakligen växer tallskog på hållmarkerna, men den växer glest och det finns stora gläntor. Det är framförallt en potentiell miljö för hasselsnok. En mindre del av hållmarken ligger även i område 3.

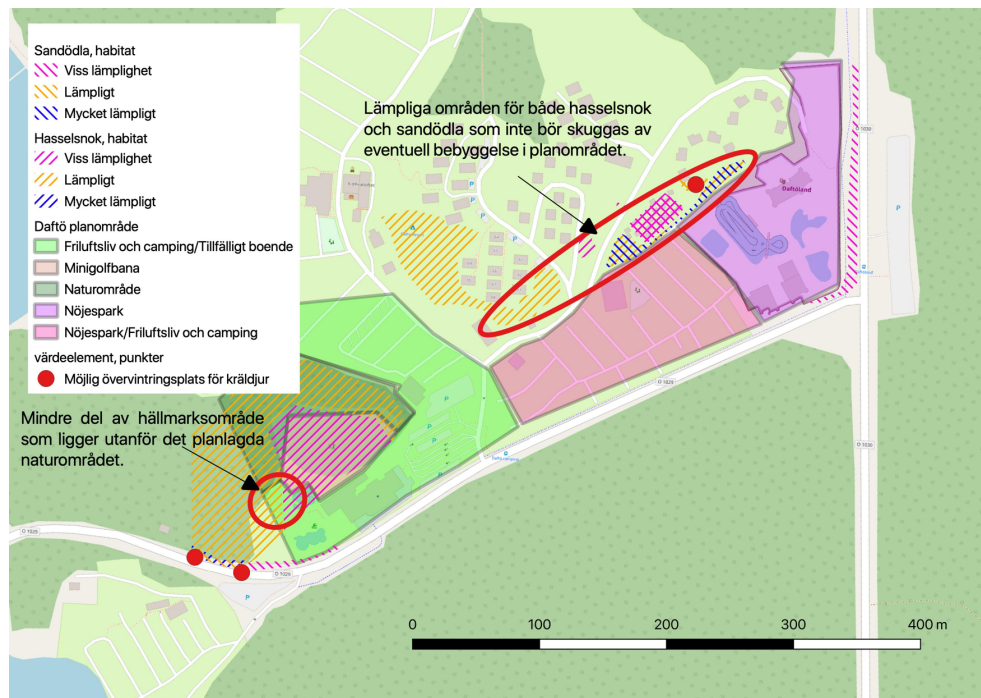
Slutsatser

Planområdets bidrag till sandödlans bevarandestatus är idag främst som ett område som arten utan större svårighet kan passera, så att lämpliga miljöer alldeles utanför området går att nå. Gräsmattor och hållmarker bör arten kunna röra sig över, även om de hellre rör sig över marker där det finns mer skydd. Parkeringsplatser, vägar och nöjesfält är större hinder. Om gräsmarker ersätts med vägar, andra hårdgjorda ytor eller större byggnader kan det innebära att arten får något sämre möjlighet att röra sig i området. Betydelsen bedöms dock vara liten.

Planområdets bidrag till hasselsnokens bevarandestatus är främst livsmiljöer i form av hållmarker i västra delen av området. Dessa är till större delen utpekade som naturområde i detaljplanen. Gräsmattorna är för hårt klippta för att vara en bra jaktmiljö för arten, men de är inte något uppenbart hinder för att arten ska kunna röra sig mellan områden, men de föredrar områden där de kan röra sig mer skyddat. Liksom för sandödlan kan exploatering av gräsytor försämra hasselsnokens möjligheter att röra sig i området, men betydelsen av detta bedöms som liten.

Sammantaget bedöms detaljplanen ha liten påverkan på sandödlans och hasselsnokens bevarandestatus i trakten. Det finns dock ett par saker att beakta:

- Sandiga slänter alldeles utanför den norra kanten är lämpliga för båda arterna. Här måste man se till att inte dessa beskuggas, då beskuggning till stor del förstör förutsättningarna för arterna.
- Hållmarksområden i västra delen är potentiella miljöer för framförallt hasselsnok. Större delen av hållmarken är planlagd som naturområde, men en mindre del finns i området som är avsatt för friluftsliv och camping. Man bör försäkra sig om att även denna del kommer att fortsätta att vara hållmark.
- Om gräsmarkerna exploateras kan det försämra arternas möjlighet att röra sig i området. Betydelsen av detta bedöms dock som liten, då kortklippta öppna gräsmarker troligen inte nyttjas i någon större utsträckning av någon av arterna. Bedömningen är att det inte krävs några skyddsåtgärder på grund av detta. Det finns dock möjlighet att förbättra för arterna på de ytor med kortklippt gräs som fortfarande kommer att användas för camping, t.ex. genom att lägga ut stenmurar, plantera häckar, lämna ytor oklippta etc.

Figur 4. Saker att beakta i planarbetet.

Referenser

- ArtDatabanken 2015. Rödlstade arter i Sverige. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Berglind, Sven-Åke. Åtgärdsprogram för sandödlor, 2014–2017. Naturvårdsverket.
- Börjesson, E & Svedholm, J. 2019. Naturvärdesinventering och habitatinventering Daftö camping, Strömstads kommun. PDF-rapport 24 sidor.
- Kindvall, O. Nordén, E. (2018). Habitatnätverksanalys av sandödlor och hasselsnok i Strömstads kommun 2018. Calluna AB.
- Kindvall, O. och Kvamme, K. (2020). Artskyddsutredning för Fördjupad översiktsplan Strömstad-Skee. Bedömning av bevarandestatus för hasselsnok och sandödlor samt konsekvensbedömning av FÖP för dessa arter. Calluna AB.